

Kodály Zoltán: Háry János - a szerző gondolatai

Háry nem Münchhausen, nem „miles gloriosus”, nem holmi hazudozó. Álomlátó ő: költő. Amit elmond, az fantáziával átszőtt valóság, melyet beragyog a népmese génusza.

Valóság: hiszen a krónikák telve vannak a magyar huszárok hihetetlen tetteivel. A XVI. században elfogták a nagy választófejedelmet. Egy egyszerű parasztfiú a napóleoni háborúk idején elnyerte a legmagasabb hadikitüntetést és a bárói címet. Nem vágyott kevesebbre, mint hogy foglyul ejtse Napóleont. Úgy hívták: Simonyi.

A nép emlékezete, mely a népmese Erős Jánosával egygyé olvasztva őrizte meg alakját, legendává alakított történelmi eseményeket. Így született végül a magyar huszár legyőzhetetlenségének hite.

Hogy került Hány Bécsbe? Mária Terézia császárnő 1760-ban nemesi testőrséget alapított, kezdetben százhusz, utóbb ötszáz magyar vidéki legényből. Ezek a bécsi udvarban teljesítettek szolgálatot. Nem nehéz Hányt közülük képzelnünk.

Úgyszintén történelmi tény, hogy Mária Lujza nem maradt hű Napóleonhoz, hanem férjhez ment Neipperg grófhhoz. Ezt a fantázia könnyen alakítja át gáláns kalanddá a nyalka magyar huszárral. Vagyis Hány legtöbb történetében fellelhető a valóság magva.

Hogy zenében ábrázolhassam jellemét, arra a népdal látszott a legalkalmasabb eszköznek. Bőségesen éltem vele.

Részlet Kodály Zoltán Hány János szvit, Fölszállott a páva című írásból (1965)

*

A Hány János klasszikus családi program

Interjú Bán Teodórával

2011. július 13. szerda, 12:40

A Hány János egész estés családi programként tartalmaz kikapcsolódást nyújt kicsiknek és nagyoknak egyaránt! A Margitszigeti Szabadtéri Színpadon július 15-én ismét éltre kel a nagysikerű Kodály zenére írt mese, melyről ezúttal Bán Teodóra, a Budapesti Nyári Fesztivál igazgatója mesélt nekünk.

Hány János a közönség tagjaival is találkozik, hiszen az előadások előtt látványos bevonulás veszi kezdetét. Milyenek a reakciók a kicsik és nagyok részéről? Hiszen ez nem feltétlenül általános jelenség, úgy értem ritkán van alkalmunk a főszereplőkkel beszélgetni, közös fotókat készíteni. Kedvelik az emberek a kísézőprogramokat?

Nagyon, annyira sikeres az előadás előtti lovas bemutató, hogy a múlt hévégei produkció alkalmával alig bírtuk abbahagyni, nem akartak minket elengedni. A zenekar kivételével az összes szereplő felbukkan a darab kezdete előtt, a hajóval érkező vendégeket is lovasok fogadják. A huszárok, a szereplők alakzatos bemutatója több száz főt vonz, eközben két rikkancs mutatja be az est főhőseit, Hány Jánost, Napóleon, Ferenc Józsefet, Hány szerelmét és a többieket. A háttérben már ekkor felcsendül Kodály csodálatos muzsikája. Mi gyakorlatilag az adottságainkat használjuk ki, pluszt adunk a nézőknek, hogy komplett, színházi élménnyel és egyéb programokkal gazdagodjanak..

A Hány János egy kedves történelmi mese, tele tanulsággal és okítással. Arra gondolnánk, hogy elsősorban családoknak ajánljátok a produkciót, hiszen a grandiózus látvány és a nagyzenekar mellett a történetből számtalan értékes információ jut el például a gyerekekhez, szerepel a produkcióban Ferenc József, Napóleon és sok más ismert történelmi személyiség.

A Hary János daljáték történelmi hűséggel nem rendelkezik, viszont a szereplők, azaz a történelmi személyek (Napóleon, Ferenc József, Mária Lujza) valósak. Hary tipikusan magyar ember, a jókedvével, a pozitív kisugárzásával, az olykor nagyot mondó természetével nagyon is közel áll hozzánk. A Habsburg-birodalomban játszódó történetben ő az a hős, aki mindent megold, átsegíti az embereket a különböző problémákon. Bizony, ez egy klasszikusan családi program, a gyönyörű előadás, a kedves mese nem csak a gyerekek kedvence, hanem a felnőtteké is. Nagyon kevés olyan produkció készül manapság, melyen sem a kicsik, sem a nagyok nem unatkoznak. Kodály tradicionális zenéjére pedig igen is hangsúlyt kell fektetni, hiszen talán nem is tudjuk, még is ismerjük a Hary Jánosban hallható dalokat. Ezt bizonyítja a számos néző, aki meglepődve bár, de folyamatosan dúdol a daljáték közben.

Mennyire nehéz egy ilyen hatalmas színpadot betölteni, milyen extra felkészülést igényel a művészekről?

Egy ilyen grandiózus produkcióban, a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon természetesen máshol vannak a hangsúlyok, mint amit egy kőszínházban megszokhattunk. Újra kell rendezni a darabokat, kifejezetten figyelembe véve a színpad, a nézőtér adottságait, a szereplők mikroporttal énekelnek és beszélnek, a gesztusok túlzóbbak, egy szóval mások az elvárások. A világítás is extra próbákkal jár. Ezért is állja meg a helyét a szlogenünk, a Több mint színházi élmény. Hiszen egészen más előadások születnek meg egy ekkora térben, mint a színházakban.

Az előző heti margitszigeti premiert követően milyenek a visszhangok a Hary Jánosról? Olvastam olyan kritikát is, hogy alig akartak leengedni titeket a színpadról..

Nagyon régen volt Budapesten Hary-bemutató, imádják a nézők. Vidnyánszky Attila külön, a nagy forgószínpadra rendezte a darabot, mely így szellős, napsütéses és vidám lett. Ez is az egyik nyitja a sikernek, minden korosztály számára értékes és élvezhető az előadás. Az élő zenekar és a kórus csak tovább színesítik a Hary-t, a főszereplők között – például Haja Zsolt –elismert operaénekeseket is köszönhetünk, így a „hangok” is tökéletesen szólalnak meg. A meseszerű kerettörténet, az idősebb és a fiatal Hary kalandjai pedig rengeteg izgalmat ígérnek. Külön öröm számunkra, hogy múlt héten Kodályné Sárika is megnézte a daljátékot és pénteken ismét ott lesz a nézőtéren, annyira tetszik neki. Ha tehát valaki igazi családi programra vágyik, akkor a Hary János a jó választás, ráadásul ezúttal is lesznek kísérőprogramok, lovas bevonulás, találkozó a főszereplőkkel, valamint akinek kedve van, egy paraván előtt, Hary bőrébe bújva még fotókat is készíttethet.

*

Zenébe kódolt szeretethalmaz –
Vidnyánszky Attila a Haryról
2011. július 14. csütörtök, 10:24

„A Hary János megmutatja mennyire tud álmodni a mi pici népünk, és hogy az ábrándozásban nem zavarja meg a valóság. A darab zenéjébe olyanfajta szeretethalmazt kódolt bele Kodály, amelyhez foghatót kevés műben fedeztem fel. Fantasztikusnak tartom, hogy ilyen egyetemes

művek születtek Magyarországon, mint a Hány vagy Az ember tragédiája. Végtelen pontossággal ábrázolják a magyar lélek működési mechanizmusait és ezen keresztül az ember titkából is sejtetnek valamit” – nyilatkozta Vidnyánszky Attila a Színház.hu-nak. Rövid interjúnkából kiderül, hogy gondolkodik Attila a darabról, amit a Margitszigeti Szabadtéri Színpadon láthat a budapesti közönség. Videóval!

Az a naiv száguldás

Elárulta, hogy mindenképpen családi színházat szeretett volna rendezni. „Mesének szántam a Hány Jánost, mert ebben a formában bomolhat ki a mű tisztasága, az a naiv száguldás, ami az életben a gyerekeké, a színpadon pedig Hányé. Egészen elképesztő, miként fogadja az előadást a közönség, ugyanis rockkoncert hangulatot teremtenek. A sikerre való tekintettel és többek között a jegyszedőink nyomására, a következő évadban újra műsorra tűzzük” – fejtette ki Vidnyánszky Attila.

A zene faragta minta

Beszélt a darab zenei szövetéről és arról is, mennyire támogatta a muzsika a rendezésben. „A zene inspiratív, megrajzolta a díszletbe faragott mintát. Segített megtalálni az előadás alapszimbólumait, a lisztet, kenyeret, búzát és felismerni, hogy aki realista igazságot keres a műben, megbukik. A Hány zenéje a lélek legmélyén dolgozik” – magyarázta a rendező, aki a látványról is szólt, arról, hogy Fehér Agyar, azaz Alexandr Belozub díszlettervező mennyiben mozdította elő a munkát.

Éjszakázások

„Rendkívüli alázattal közelítette meg a darabot. Végigragta magát az összes fordítástöredéken, amit talált. Tudni akarta, mi köze van a magyaroknak Napóleonhoz, mi történt Győrnél, mindenre rákérdezett. Vívódott, éjszakákon, heteken keresztül rajzolt és időről időre meglepett a felkínált megoldásaival. Nagy élmény számomra, amikor összegabalyodunk” – mondta Vidnyánszky Attila. Arról is beszámolt, hogy eleinte azt tervezték, hatalmas, tulipános ládákból bukkannak elő a szereplők, de elvetették ezt az ötletet.

A mi Hánynk

Kiderült, hogy az előadás főszereplőjére, Haja Zsoltra is büszke. „Azt hiszem ez a szerep egész életében el fogja kísérni. Hordozza a pátoszt, a tartást, a szimpátiát, a drámaiságot, ami szükséges az alakításhoz, emellett lehangoló, humora is van. A harmadik felvonásban, amikor a „Felszántom a császár udvarát” című dalt éneklő, összeszorul az ember szíve. Ő a mi Hánynk. Nyilván még sokat fog élni, mint énekes” – fogalmazott Vidnyánszky.

Írónai és gyöngyszemek

„Mostanában, a színházak többségében az előadásokat inkább a cinizmus jellemzi, de a ebből a darabból meleg, tiszta ironia árad. Gyönyörű, ahogy Háy magyarázza a legyőzött Napóleonnak, hol hibázta el a csatát: ott, hogy nem tudta, a harchoz huszár kell. A szöveg látszólag bugyuta, nem eléggé mives, de tele van ilyen gyöngyszemmel, rávilágít önmagunk „kicsi nagyságára”. Szeretem nézni az előadásunkat a kulisszák mögül, mert látom, hogy a közönség mosolyog” – összegzett Vidnyánszky Attila.